

الثاني: في أحكام الخلوّة

فصل دوم: در احكام تخلّي

وهي ثلاثة:

که شامل سه مورد است:

الأول: في كيفية التخلي.

اول: چگونه تخلّي

ويجب فيه ستر العورة، ويستحب ستر البدن. ويحرم استقبال القبلة واستدبارها، ويستوي في ذلك الصحاري والأبنية، ويجب الانحراف في موضع قد بني على ذلك.

در هنگام تخلّي، پوشاندن عورت، واجب⁽¹⁾ و پوشاندن کل بدن، مستحب است. ⁽²⁾ رو به قبله یا پشت به قبله بودن حرام است، ⁽³⁾ چه در صحرا و چه در ساختمان. در صورتی که ساختمان طوری بنا شده است که محل تخلّي رو به قبله یا پشت به آن باشد، باید در آن محل طوری بنشیند که این عمل رو به قبله و یا پشت به آن صورت نگیرد. ⁽⁴⁾

1 - البته پدر و مادر می‌توانند در حد ضرورت برای نظافت طفل و یا کارهای ضروری دیگر به عورت طفل نگاه کنند، تا زمانی که خود طفل از انجام چنین کارهایی ناتوان باشد. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 17)

2- نکته: آن بخش از بدن، که باید مرد و زن در مقابل دیگران بیوشانند به شرح ذیل می‌باشد:
زن در مقابل نامحرم: تنها آشکار کردن صورت و دست‌ها و پاها تا مچ جایز است.
زن در مقابل محارم: تنها آشکار کردن حلقه گردن و بالاتر از آن، و دست‌ها، آن اندازه که برای وضو گرفتن لازم است آشکار شود، و پاها نیز تا نصف ساق جایز است.
زن در مقابل زن دیگر: پوشاندن عورتین واجب است اما بهتر، پوشاندن سینه‌ها تا زانوها می‌باشد.
مرد در مقابل دیگران (مرد و زن): تنها پوشاندن عورتین واجب است و پوشاندن ناف تا زانو نیز بهتر است.
و پدر و مادر نیز نمی‌توانند به عورت فرزندشان نگاه کنند، مگر در حالت ضرورت (مثلاً برای شستن نجاست). (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 27)

3 - اما اگر کودک باشد برگرداندن او از سمت قبله واجب نیست، ولی مستحب است. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 28)

4- اگر در رو به قبله یا پشت به قبله بودن محل تخلّي شک کند، باید جهت قبله را جست‌وجو کند، تا مرتکب حرام نشود. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 28)

الثاني: في الاستنجاء.

دوم: استنجاء (شستن مجرای بول و غائط)

ويجب غسل موضع البول بالماء، ولا يجزي غيره مع القدرة، وأقل ما يجزي غسله مرتين، وغسل مخرج الغائط بالماء حتى يزول العين والأثر، ولا اعتبار بالرائحة.

شستن مجرای ادرار با آب واجب است و در صورت امکان پذیر بودن، غیر از آن کفایت نمی‌کند. کمترین مقدار شستن مجرای ادرار دو مرتبه است.⁽⁵⁾ مجرای مدفوع نیز تا از بین رفتن عین نجاست و اثر آن باید شسته شود، ولی به بوی نجاست اعتنایی نمی‌شود.

وإذا تعدى المخرج لم يجز إلا الماء، وإذا لم يتعد كان مخيراً بين الماء والأحجار، والماء أفضل، والجمع أكمل. ولا يجزي أقل من ثلاثة أحجار. ويجب إمرار كل حجر على موضع النجاسة، ويكفي معه إزالة العين دون الأثر. وإذا لم ينق بالثلاثة فلا بد من الزيادة حتى ينقى، ولو نقي بدونها أكملها وجوباً. ولا يكفي استعمال الحجر الواحد من ثلاث جهات، ولا يستعمل الحجر المستعمل، ولا الأعيان النجسة، ولا العظم، ولا الروث، ولا المطعوم، ولا صقيل يزلق عن النجاسة، ولو استعمل ذلك لم يطهر.

اگر اثر نجاست از مقدار مخرج بیشتر شد شستن آن با آب واجب است و غیر از آب کفایت نمی‌کند؛ اما اگر از مخرج تجاوز نکرد بین شستن با آب و پاک کردن با سنگ مخیر است و شستن با آب بهتر است و جمع بین هر دو کامل‌تر است و استفاده از کمتر از سه سنگ کفایت نمی‌کند. واجب است هر کدام از سنگها را بر محل نجاست بکشد و همین که عین نجاست با این کار برطرف شود کافی است و لازم نیست اثر آن از بین برود. اگر با سه سنگ پاک نشد باید با سنگهای بیشتری ادامه دهد تا پاک شود ولی اگر با کمتر از سه سنگ پاک شد واجب است تا سه سنگ ادامه دهد و استفاده از یک سنگ از سه جهت کفایت نمی‌کند.

با این چیزها نمی‌شود استنجا نمود: سنگی که قبلاً برای استنجا استفاده شده است، عین نجاسات، استخوان، سرگین و پهن حیوانات، خوراکیها و سنگ صاف که روی نجاست بلغزد؛ که اگر از این موارد استفاده شود موجب پاکی و طهارت نمی‌گردد.

الثالث: في سنن الخلوة.

سوم: سنتهای تخلی

5- یک بار برای از بین بردن نجاست و یک بار برای تطهیر محل آن. البته لازم نیست آب را قطع کند و بار دیگر بر آن آب بریزد، بلکه همینکه آب را (چه در آب قلیل و چه در آب جاری) اندکی پس از رفع نجاست بر آن محل نگه دارد کفایت می‌کند. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 29)

وهي: مندوبات ومكروهات.

که شامل مستحبات و مکروهات است.

فالمندوبات: تغطية الرأس والتقنع أفضل، والاستعاذة، والتسمية، وتقديم الرجل اليسرى عند الدخول، والاستبراء، والدعاء عند الاستنجاء، وعند الفراغ وتقديم اليمنى عند الخروج والدعاء بعده.

مستحبات: پوشاندن سر و بهتر این است که سروصورت با هم پوشانده شود، پناه بردن به خداوند، نام خدا را بردن، ورود با پای چپ، استبراء،⁽⁶⁾ دعا هنگام استنجا و بعدازآن، و خروج با پای راست و دعا کردن بعد از خروج.⁽⁷⁾

والمكروهات: الجلوس في الشوارع، والمشارع، وتحت الأشجار المثمرة، ومواطن النزال، ومواضع اللعن، واستقبال الشمس والقمر بفرجه، أو الريح بالبول، والبول في الأرض الصلبة، وفي ثقب الحيوان، وفي الماء واقفا وجارياً، والأكل والشرب والسواك، والاستنجاء باليمين، وباليسار وفيها خاتم عليه اسم الله سبحانه أو اسم نبي أو وصي أو الزهراء (ع)، والكلام إلا بذكر الله تعالى، أو آية الكرسي، أو حاجة يضر فوتها.

مكروهات: قضای حاجت در خیابان و محل عبور و مرور، ورودی آب رودخانه، زیر درختان میوه‌دار، محل استراحت قافله‌ها، محل‌هایی که موجب لعنت دیگران است، عورت فرد رو به خورشید و ماه باشد، ادرار کردن به سمت باد و روی زمین سفت و در سوراخ و لانه حیوانات و در آب ساکن یا جاری، خوردن و آشامیدن و مسواک کردن در حین تخلی و استنجا کردن با دست راست و با دست چپ اگر انگشتی در دست داشته باشد که نام خداوند سبحان یا یکی از پیامبران یا اوصیا(ع) و یا حضرت زهرا(ع) بر آن باشد؛⁽⁸⁾ و سخن گفتن مگر به ذکر خداوند متعال یا قرائت آیه الكرسي یا حاجتی که از بین رفتنش سبب زیان شود، همگی مکروه است.

6- خالی کردن مجرای ادرار از بول به این صورت که سه بار از مقعد تا ریشه آلت بکشد و بعدازآن سه بار از آن محل تا سر آلت بکشد و بعدازآن سه بار سر آلت را فشار دهد تا ادراری در آن باقی نماند. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 31)

7- مثلاً هنگام استنجا بگوید: «اللهم حزن فرجی و أعفّه و استر عورتی و حرّمني علی النار»، و بعد از استنجا بگوید: «الحمد لله الذی عافانی من البلاء و أطاق عنی الأذى»، و بعد خروج بگوید: «بسم الله، الحمد لله الذی رزقنی لذّته و أبقى قوّته فی جسدی و أخرج عني أذاه». (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 31)

8- نجس کردن اسم خدا حرام است؛ پس اگر یقین دارد که نجس می‌شود باید آن را خارج کند و استنجا در این حالت حرام است و اگر گمان به نجس شدن آن دارد مکروه است.

نکته 1- اگر انگشتی که نام‌های مقدس بر آن حک شده از روی غفلت داخل چاه فاضلاب بیفتد، در صورتی که امکانش باشد باید چاه دیگری ایجاد کنند و از این چاه استفاده نشود ولی اگر ممکن نبود می‌توان از همین چاه استفاده نمود.

نکته 2- سوزاندن اسماء متبرکه جایز نیست و باید در آب پاک رودخانه‌ها و دریاچه‌ها افکنده شود. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء اول، طهارت: ص 32)

